

Aan de slag met samenhang

Het is belangrijk dat scholen hun leerlingen goed toerusten op het gebied van basisvaardigheden. Leerkracht Petra Mulhof vertelt hoe basisschool Aan Boord uit Dronten de basisvaardigheden versterkt door ze (ook) in samenhang aan te bieden. Anne-Christien Tammes van SLO geeft verdere toelichting – en enkele voorbeelden uit het voortgezet onderwijs.

LEERGEBIEDEN
KUNNEN ELKAAR
VERSTERKEN

Taal-Nederlands en rekenen-wiskunde zijn belangrijke vaardigheden om mee te kunnen doen in het (vervolg)onderwijs en in de samenleving. Dat geldt ook voor digitale geletterdheid en burgerschap. Petra Mulhof, leerkracht van groep 6/7, besteedt er dan ook dagelijks aandacht aan. "Elke ochtend staan rekenen en taal op het programma als aparte vakken. In de middag werken we aan een thema zoals sociale media of recyclen. Daarbinnen komen burgerschap en digitale geletterdheid aan bod, maar ook wereldoriëntatie en kunstzinnige vorming. Bovendien gaan we 's middags opnieuw aan de slag met taal en/of rekenen."

Praktijkvoorbeeld

Mulhof geeft een voorbeeld: "Onlangs spraken we in de klas over de vrijheid van meningsuiting. Wat houdt dit in? Mogen we in Nederland alles zeggen wat we denken? Groepjes leerlingen kregen de opdracht een eigen politieke partij op te richten. Ze ontwierpen onder meer partijposters in het online programma Canva en stelden verkiezingsprogramma's op in Google-documenten. Tot slot presenteerden ze hun programma's aan de rest van de klas." In deze les kwamen verschillende aspecten van burgerschap, taal en digitale geletterdheid in samenhang aan bod, vertelt Mulhof. "Leerlingen gingen hiermee aan de slag in een rijke, betekenisvolle context. Dat spreekt veel meer aan dan een invulles in een schrift."

LEERLINGEN BEREKENDEN HET AANTAL KIEZERS, NODIG VOOR ÉÉN ZETEL

Hoe pak je het aan?

SLO (het landelijk expertisecentrum voor curriculum-ontwikkeling) ondersteunt het primair en voortgezet onderwijs bij het versterken van de basisvaardigheden van hun leerlingen. Een belangrijk advies van SLO is: bied deze vaardigheden óók in samenhang aan. Combineer bijvoorbeeld in het reken-wiskundeonderwijs aandacht voor kennis, vaardigheden en inzichten. En zorg bij taal-Nederlands voor samenhang tussen lezen, schrijven en mondelinge taalvaardigheid. "Door de samenhang *binnen* een vak te vergroten, versterken de verschillende onderdelen van het vak elkaar", zegt Anne-Christien Tammes (curriculum-ontwikkelaar en taalexpert bij SLO). Ze geeft een voorbeeld. "Stel dat leerlingen een instructieve tekst moeten schrijven. Dan helpt het als ze eerst zo'n tekst lezen, de kenmerken ervan in kaart brengen én hierover praten, voordat ze zelf aan de slag gaan."

Petra Mulhof

Kruisbestuiving

Je kunt ook de samenhang *tussen* leergebieden versterken. Tammes: "Zo kun je leerlingen bij geschiedenis krantenfragmenten uit 1961 laten lezen, over de bouw van de Berlijnse Muur. Vraag hoe de partijdigheid van de kranten blijkt uit hun taalgebruik. Laat leerlingen een krantenbericht analyseren en evalueren. Wat zegt het bijvoorbeeld over een krant als er staat 'Gisteren is de dictator afgezet'? En zou het kunnen dat een andere krant over hetzelfde gebeurtenis als volgt bericht: 'Gisteren is het staatshoofd afgezet'? Laat ze hierover in gesprek gaan en vervolgens een beschouwing schrijven. Zo vergroten ze hun taalvaardigheden."

Maar ze doen ook kennis op over de Koude Oorlog en de bouw van de Berlijnse Muur. De twee leergebieden versterken dus elkaar."

Stap voor stap

Wil je de basisvaardigheden in samenhang aanbieden, gooi dan niet je complete onderwijsprogramma overhoop, adviseert Tammes. "Zorg dat je eerst goed zicht hebt op de leerlijnen, dat je de doelen kent en weet waar je naartoe werkt. Begin vervolgens klein, bijvoorbeeld alleen met schrijven. Waar liggen kansen voor samenhang met andere taaldomeinen of vakken? Werk dan pas lessen uit, geef deze lessen, evalueer ze en stel ze bij. Gaat het goed? Dan kun je ook ander onderdelen in samenhang aanbieden."

Gewoon beginnen

Verder is het een kwestie van 'gewoon doen', stelt Mulhof. "Zie de kansen en handel ernaar!" Ze vertelt dat actuele ontwikkelingen voor haar vaak een aanleiding vormen om meer samenhang in het onderwijs te brengen. "Zo heb ik bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten eerst met leerlingen een tekst hierover gelezen. Vervolgens doken de leerlingen in de atlanten om hun kennis over de provincies op te frissen. Verder voerden we gesprekken over ons staatsbestel. En leerlingen berekenden hoeveel kiezers er nodig zijn om één zetel te krijgen. Zij vonden deze lessen heel leuk. Een link met 'het echte leven' motiveert enorm." ▶

Anne-Christien Tammes

Tips Wil je ook vaker basisvaardigheden in samenhang aanbieden? Kijk dan op het platform Basisvaardigheden van SLO (slo.nl/basisvaardigheden). Je vindt hier meer informatie, handreikingen en voorbeeldlessen.